

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

«Πολυγλωσσικές ταυτότητες και γραμματισμοί προσφύγων και μεταναστών»

Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Αμφιθέατρο UNESCO, 6 Νοεμβρίου 2021, 09:00-13:15

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ: ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ • ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ • ΕΜΝ ΚΥΠΡΟΥ

Συμπεράσματα και προτάσεις

Η γλωσσική εκπαίδευση κρίνεται ως ζωτικής σημασίας, αφού αυτή επηρεάζει άμεσα και πολλούς άλλους τομείς της ζωής των μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων/προσφυγισσών (πρόσβαση στον χώρο εργασίας, κοινωνικοποίηση κ.τ.λ.)

Τα επιχορηγημένα προγράμματα γλωσσικής εκπαίδευσης ενηλίκων που προσφέρονται στην Κύπρο για τις προαναφερθείσες ομάδες πληθυσμού (ευρωπαϊκά ταμεία, συγχρηματοδοτούμενα) κρίνονται ως περιορισμένα. Οι θέσεις είναι ιδιαίτερα περιορισμένες και κυρίως παρατηρείται μια ασυνέχεια στην προσφορά των συγκεκριμένων προγραμμάτων για μεγάλο χρονικό διάστημα. Εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις, οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες καλύπτουν μόνο το επίπεδο Α1.

Επιβάλλεται να υπάρξει συζήτηση σχετικά με μία πληθώρα παραγόντων, οι οποίοι επηρεάζουν το αποτέλεσμα των προγραμμάτων γλωσσικής εκπαίδευσης μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων/προσφυγισσών, όπως είναι η ποιότητα και η καταλληλότητα του υλικού, τα προσόντα των εκπαιδευτικών, η αξιοποίηση των γλωσσικών ρεπερτορίων που μπορεί να υπάρχουν σε μία τάξη, η αντιμετώπιση της ετερογένειας μέσα στην τάξη κ.ά.

Το Εθνικό Σχέδιο για την Ένταξη των Μεταναστών (2021) της Κύπρου μπορεί να αξιοποιηθεί ως μία ευκαιρία για αναθεώρηση και βελτίωση των πρακτικών (γλωσσικής) εκπαίδευσης για τις συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού. Για να γίνει όμως αυτό, πρέπει οι δράσεις να μπουν στη σωστή βάση, πάντα με την άμεση εμπλοκή και εποπτεία ειδικών του κλάδου.

Είναι σημαντικό να εντοπίσουμε τους λόγους για τους οποίους πολλοί συμμετέχοντες και πολλές συμμετέχουσες δεν λαμβάνουν συστηματικά μέρος στα μαθήματα ή εγκαταλείπουν τα μαθήματα (πιο ψηλό ποσοστό στις γυναίκες). Η ενεργός συμμετοχή των μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων/προσφυγισσών στη συλλογή και ερμηνεία δεδομένων, όπως και σε άλλα επίπεδα, θα συμβάλει θετικά στην ανάπτυξη πιο ποιοτικών και κατάλληλων προγραμμάτων.

Η γλωσσική εκπαίδευση ενηλίκων μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων/προσφυγισσών πρέπει να είναι κοινωνικά και παιδαγωγικά συμπεριληπτική, γλωσσικά να επιτρέπει επέκταση ρεπερτορίων και επικοινωνιακά να είναι διαγλωσσική. Να βασίζεται στην αποδοχή και τον σεβασμό της προσωπικότητας των εκπαιδευόμενων, ώστε να νιώθουν ασφάλεια. Η ασφάλεια θα προκύψει μέσα από τη γεφύρωση της παλιάς με τη νέα γνώση, ώστε να δημιουργηθεί νόημα γύρω από τη γλώσσα και γενικότερα τη ζωή των μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων/προσφυγισσών, αλλά και των εκπαιδευτών/εκπαιδευτριών τους.

Χρειαζόμαστε ένα υβριδικό σύστημα εκπαίδευσης ενηλίκων που να συνδυάζει οικείες σε μάς πρακτικές και πρακτικές οικείες στους/στις εκπαιδευόμενους/εκπαιδευόμενες.

Χρειαζόμαστε φιλικά υλικά, κυρίως πολυτροπικά κείμενα (ποικιλία πολυτροπικών κειμένων ταυτότητας).

Ο γραμματισμός δεν είναι μόνο γλωσσικός. Η γλώσσα κωδικοποιεί κοινωνικές σχέσεις, πολιτισμικές πρακτικές και ιδεολογίες. Η διαγλωσσικότητα / διαδialeκτισμός είναι εργαλείο καλλιέργειας στο πλαίσιο της παιδαγωγικής του κριτικού γραμματισμού.

Η ανάλυση των αναγκών, προσδοκιών και επιθυμιών των μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων/προσφυγισσών, αλλά και των κοινωνιών υποδοχής, είναι απαραίτητα βήματα για οποιοδήποτε πρόγραμμα γλωσσικής διδασκαλίας, όχι μόνο όσον αφορά γλωσσικές δεξιότητες, αλλά και γνώσεις σχετικά με διαδικασίες και κοινωνικές δεξιότητες, επικοινωνιακές δεξιότητες και διαπολιτισμική κατανόηση στο κοινωνικό πλαίσιο. Η ανάλυση των αναγκών πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μια συνεχής διαδικασία. Απαραίτητη είναι, όμως, και η χάραξη εκπαιδευτικών γλωσσικών πολιτικών βασισμένων σε κριτικές πολιτικές αποφάσεις, ώστε να διασφαλίσουμε το συνεχές μιας βιώσιμης και θεσμικά κατοχυρωμένης γλωσσικής εκπαίδευσης των μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων/προσφυγισσών.

Η προσέγγιση των ταυτοτήτων ως χρονοτοπικές προσφέρει πολύτιμες πληροφορίες στις πολυπλοκότητες των ζητημάτων που έχουν να κάνουν με τις ταυτότητες.

Η εκπαιδευτική πράξη που αφορά τη γλωσσική εκπαίδευση των μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων/προσφυγισσών χρειάζεται να προσεγγίζεται μέσα από την κριτική προσέγγιση της γλωσσικής διδασκαλίας.

Είναι αναγκαία τα προγράμματα «δεύτερης ευκαιρίας» που διασφαλίζουν την επανασύνδεση με διαδρομές εκπαίδευσης και μετάβασης σε ευκαιρίες αξιοπρεπούς απασχόλησης, όπως, επίσης, και η υποστήριξη των σχολείων και των εκπαιδευτικών για την ανάπτυξη συμπεριληπτικών εκπαιδευτικών πλαισίων.

Ζητήματα στα οποία πρέπει να εστιάσουμε και να προβληματιστούμε περαιτέρω:

- Η σχέση μεταξύ εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και ένταξης. Αν κάποιος από τις συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού περάσει την εξέταση της ελληνικής γλώσσας, μπορεί να ενταχθεί στην κοινωνία;
- Θέματα ρατσισμού και ιδεολογίας στην αντιμετώπιση της εκπαίδευσης μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων/προσφυγισσών.
- Θέμα διδακτικού περιεχομένου. Τι διδάσκουμε; Είναι κατάλληλα τα κείμενα που διδάσκονται;
- Θέμα διαλέκτου. Είναι επιτρεπτή η χρήση της στη διδασκαλία;